

Η ΓΛΩΣΣΑ ΟΠΟΥ ΤΩΡΑ ΜΙΛΟΥΜΕ
(γράμμα στον 'Αθαν. Ψαλίδα)

ΣΟΦΟΛΟΓΙΩΤΑΤΕ ἀφέντη καί πολυπόθητε φίλε, Νά δάσκαλε, μέ τό κακό όπου μ' ἔκανες ἐπιάστηκα μ' ἄλλους τούς μιξοσλόιους καί τούς μιξοβάρβλους, όπου συναπάντησα εἰς τόν δρόμον μου· δέν μοῦ τό συμπαθοῦν σέ χίλιους χρόνους. Τό χειρότερο εἶναι όπου μ' ἐπῆραν ὄχι μοναχά γιά ἀμαθέστατον, μά καί γιά τόν πλέον ἀθάδη, ἀκούοντάς με νά λέγω ὅτι ἡ γλῶσσα, όπου τώρα μιλοῦμε, εἶναι ἐλληνική. "Ὅσα ἐπιχειρήματα κι' ἄν τούς ἐπρόβαλα διά νά τούς καταπεῖσω ἔμειναν ἀνωφέλευτα· τό κεφάλι τους δέν τά χωράει καί ὅσα νά εἰποῦμεν εἶναι ὅλα περίσσια. Λοιπόν; Νά τούς ἀφήσωμε νά στοχάζωνται καί νά βλέπουν τά πράματα κατὰ τή δύναμη τοῦ μυαλοῦ τους, τό ὅποῖον σέ μιάν ἡλικίαν ὀλίγον ἀπερασμένη, καλὰ τό ξέρεις, χάνει τήν εὐκολία νά δέχεται νέες ἐντύψεις, όπου νά μὴν εἶναι ἀνάλογες μέ ὅσα ἔλαβε μικρῦθε.

Ὁ σκοπός ἐκεῖνῶν όπου ἀγωνίζονται νά διορθώσουν τή γλῶσσα μας εἶναι διά τό ὄφελος καί προκοπήν τῶν νέων· ὁ σκοπός τῶν Μακαρονιστῶν ἀποβλέπει εἰς τό ἴδιο ὄφελος καί αὐτός· ὁ πρῶτος ὅμως περπατεῖ ἤσυχά καί πηγαίνει νά φθάσῃ τό σημάδι ἀπό τόν πλατύν δρόμον· ὁ δεῦτερος τρέχει ἀπό μονοπάτια στά ψηλότερα βουνά, ἀνάμεσα ἀπό γκρεμούς καί λόγγους· ὁποῖος φτάσῃ πρωτύτερα, ἐκεῖνοῦ εἶναι τό βραβεῖο. Ἐγώ τό βραβεῖο. Ἐγώ ἔτοι ἀποφάσισα, Σοφολογιώτατέ μου, καί ἐπειδή εἶμαι δυσκολοκίνητος, τούς ἀφήνω νά τρέχουν ὅσον μποροῦν καί ἔρχομαι καλύτερα κατόπι σου ἀπό γάλια γάλια.

Διά νά μὴν μᾶς ὀνομάσουν ὅμως ὀκνηρούς καί ἀκαμάτηδες, χρειάζεται μοῦ φαίνεται, νά τούς ἀποδείξουμε μέ τήν πράξη ὅτι γελιοῦνται στούς στοχασμούς τους. Δέν πρέπει πάλι ν' ἀπελπιζόμεσθε ὀλοτέλα νά τούς γυρίσωμε, ἀφοῦ ἴδοῦν κι' αὐτοί φανερά τό μεγαλύτερο ὄφελος, όπου ἔμπορῶν νά ἀπολάψουν οἱ νέοι μέ τόν τρόπο μας· ἡ μεταγλώττιση τῶν βιβλίων εἶναι τό ἀναγκαιότερο· ἄς ἐπιμεληθοῦμε λοιπόν εἰς αὐτό καί ἔχω καλές ἐλπίδες νά μὴ χάσουμε τούς κόπους μας. Ἐγώ σοῦ τάζω εἰς τήν ἐρχομένην ἄνοιξιν τά συγγράμματα τοῦ Ξενοφῶντα μεταγλωττισμένα στή γλῶσσα μας. Ὁ καθένας ἄς ἐπιχειριστῇ ὅ,τι μπορέσῃ.

Ἐστοχάστηκα χρειαζοῦμενο νά σοῦ φανερώσω ἐδῶ μερικά διά τήν ὀρθογραφία, διά νά μὴ παραξενηθῆς· μοῦ φαίνεται νά ἔχη ἡ γλῶσσα μας δόλοφθογες ἐννέα, τίς ὁποῖες ἔμπορῶμε νά τίς μοιράσωμε σέ κύριες καί καταχρηστικές· ἤγουν κύριε τέσσερες: αἰ, εἰ, οὐι, διατί σ' αὐτές ἀκούεται καθαρά καί τό ἕνα φωνήεντο καί τό ἄλλο, καθώς εἰς τίς λέξεις αἰτος, γαιδαρος, χαιδεύω, λειμόνι, λειμοσύνη, λειλατα, ροιδι, βοιθάω· καί καταχρηστικές πέντε ἤγουν: ια, ιε, ιο, ιου, ιη, διατί σ' αὐτές τό ἰῶτα δέν ἀκούεται· ἀλλά χρῆσιμέθει νά' ἴκνη τό ἀκόλουθο φωνήεντο μαλακώτερο, καθώς στίς λέξεις: φωτιά, ἄλιές, σαιτιες, σκολιο, διώχνω, πεδίου, χωροῦνται, αξιοί. Αὐτά καί στοματικά τά ὀμιλήσαμε· σοῦ τά ξαναθυμάω ὅμως καί τώρα.

Παρακαλῶ νά μὴ μέ κατηγορήσῃς διά τό ὕφος· ἐπειδή κι' ἐγώ γράφω· Γιαννιώτικα καί ἀγαπῶ καλύτερα νά ξηγιόμην σέ μιᾶ γλῶσσα, όπου ὀμιλῶντας καί γράφοντας καταλαβαίνω τί ὀμιλῶ καί τί γράφω, παρασταίνοντας τίς ἰδέες μου ὅ,τι λογῆς γενγιόυνται εἰς τό κεφάλι μου, παρά νά ξηγιόμην μέ μιᾶ γλῶσσα όπου δέν εἶναι οὔτε δική μου οὔτε κανενός ἔθνους ζωντανοῦ καί νά βιάζωμαι νά προσαρμόζω τίς ἰδέες μου εἰς τό ὕφος ἐκεῖνης καί, ὅταν μοῦ λείπη τό ὕφος, ν' ἀφήνω τίς ἰδέες μου χωρίς νά τίς παραστήω ἢ νά τίς παραστήω σέ τρόπον, όπου θά εἶπῃ νά τίς ἔχω στό μυαλό μου.

Τρικολιτσα τίς 3 Μαγιοῦ 1812

Ἰωάννης ὁ Βηλαρᾶς